

Redacțiunea Administrațiunea
Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22
Brisori neștrănuți nu se primesc.
Manuscrisurile nu se returnează!

Birourile de anunțuri:
Brașov, piața mare Nr. 22

Inserate mai primesc: în Viena
Kudof's, Mossa Haasenstein & Volger
(Otto Haas), "Sonn", Schalek, Alois
Berná, M. D. Kiss, A. Oppelt, J. Dom-
neberg în Buaposta: A. V. Gold-
berger An on Mess. Schalek Bernat:
in Frankfurt: G. L. Dandl; in Ham-
burg: A. Steiner.

Prețul inserțiilor: o seriă
garmonică pe o colônă 6 cr.
și 80 cr. Imbru pentru 6 pu-
blioare. Publicări mai dese
după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o
sereă 10 cr. v. a. sau 80 ani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU LIII.

"Gazeta" este în fă-care și.
Abonamente pentru Anul-1890:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se primumără la tôte officia
postale din țintu și din afară
și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrațiune, piața mare
Nr. 22, etagiul I.: pe un an
10 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Ună esemplară 5 cr. v. a. sau
15 bani.
Atâtă abonamentele câtă și
inserțiunile suntă a se plăti
maiint.

Nr. 230.

Brașov, Sâmbătă 13 (25) Octomvre

1890.

Brașov, 12 Octomvre v. 1890.

Ministrul cultelor și al învățământului public din vremile stăpânirii „husarilor“ lui Bach, contele Leo Thun, a fost, în materia ordonanțelor absolutiste, numai un „Patzler“, un cărpaciu pe lângă ministrul de culte și de instrucțiune publică unguresc de aji „contele Csaky.

Destul de asupritor a fost și regimul absolutistic nemțesc dintre anii 1850—1860; el cerea supunere fără dâr și pôte, ba nu suferia nici un fel de opoziție. Așa se urma și pe terenul școlilor. Dér nici-odată absolutismul nemțesc n'a mers așa de departe, ca să nu se mulțămescă nici cu supunerea la poruncile lui și să cêră dela deosebita naționalități și confesiuni din imperiu, ca să pârăsescă chiar idiomul lor național și să introducă în școlile lor limba germană. Și p'atunci o asemenea măsură despotică n'ar fi surprinsă pe nimeni. Dimpotrivă, absolutismul nemțesc spriginia până la un punct ore-care dezvoltarea idiomelor deosebite și nu era dușmanul culturii noastre naționale, așa că pe atunci s'au înființat multe școle românesce în Ardel.

Nu așa procede însă absolutismul parlamentar unguresc. Ministrul Csaky nu se mulțimesce cu executarea legilor, el cere mai mult dela institutele noastre de învățământ, cere să se supună politicii ocârmuitorilor de aji ai statului, până într'atâta, ca să se sinucidă, să renunțe la temelia dezvoltării lor, la limba și cultura națională și să îmbrățișeze limba și cultura husarilor epocii kulturegiletiste. Êr încât cei din fruntea școlilor noastre nu se grăbesc a împlini pretensiunea d-lui Csaky de bună voiă, acesta îngri-

jesce de-a exercita silă prin ordinațiunile sale.

Cea mai nouă dintre aceste ordinațiuni monstruose, care a lovit ca un trăsnet gimnasiul din Năsăud, este cunoscută cetitorilor noștri. Așa crede d-l Csaky, că trebuie să facă politică națională unguresc!

Sunt mari interese ale aristocrației maghiare în jocul cu viitoare reformă a administrațiunii și cu alte reforme de tot soiul. Pentru ca guvernul să-și pôtă face mendrele sale, este dér de lipsă a da de astă dată molochului soviniștic și mai mult de mâncare ca înainte, ca să fiă mulcomit, să nu se ridice în potriua reformatorilor înainte de ce aceștia s'ar ușașă bine în noua șea.

De aceea d-l Csaky face politică națională, când ar trebui să aibă în vedere numai cultura adevărată și libera dezvoltare a popoarelor pe temelul ei. Contele Thun pe vremile absolutismului nemțesc nici că se putea gândi a face politică națională nemțescă, ci se mărginea a apêra interesele statului și ale dinastiei după împregiurările de atunci, fără a ataca limba ori credința vr'nuia din multe popore ale împărăției.

Și cum se nu cuteze d-l Csaky a înainta pe cărarea aceea prăpăstiosă, când chiar și organe ca „Pesti Naplo“, care reprezintă ideile opozițiunii moderate, cele ce aspiră a ajunge la guvern, nu se sfîșesc a scrie astfel:

„Viitorul statului unguresc atêrnă de acolo, ca ministrul de instrucțiune să cuteze a face o politică națională, ca să aibă conștiința, că aici nu va exista o națiune maghiară unitară, pe cât timp nu vor fi supuse statului tôte școlile medii, fiă aceste și confesionale. Credința și obiceiurile nu le-am vătămă și concedem rugăciunile cele mai

diferite (sic!); dér patriotismul cunoscem numai unul, credința și iubirea cătră Ungaria și solidaritatea cu națiunea maghiară. Acesta trebuie să se învețe în tôte școlile medii, și guvernul statului ungar trebuie să aibă atâta putere disciplinară asupra tuturor școlilor medii, ca nu numai să pôtă supraveghia în ele crescerea patriotică, dér să-o pôtă și executa... Nu lățirea limbei germane ne lipsesce, ci cunoscerea generală a limbei maghiare... În această direcțiune trebuie să se creeze legi și să se dea ordinațiuni și trebuie să se facă o politică de instrucțiune... („Pesti Naplo“ dela 17 Oct. a. c.)

Se pare, că cei dela „Pesti Naplo“ când au scris acest articol, au cunoscut ordinațiunea dela 11 Oct. a. c., prin care se dă lovitura de grație gimnasiului român din Năsăud. A dice „român“ după acea ordinațiune este aji un anachronism. „Crescerea patriotică“ nu iertă ca gimnasiul să mai fiă român.

Dér decă d-l Csaky „cuteză“ a face „politică națională“ pe têrmul instrucțiunii într'un mod atâtu de brusc și neașteptat, nu trebuie să uităm, că în cea mai mare parte vina este a Năsăudenilor înșiși, cari atâta vreme au tot făcut pe voia lui Banffy-pașa și s'au tot lingușit pe lângă cei dela putere, până ce aceștia au credut, că nu mai au nici o nevoie de a respecta drepturile și aspirațiunile poporului român grănițesc, căci ori ce vorz face, va fi bine făcut în asemenea împrejurări.

Eată acuma rôtele servilismului, a șovăiturilor și a oportunistului fără cap și fără socotelă, ce l'au cultivat între grănițeri unii omeni ca decoratul Ciocan și alții! Eată răspunsul, ce se dă unor omeni, cari nu-și respectă

in de ajuns drepturile și demnitățile lor față cu puternicii țilei! Cu durere în inimă trebuie să le dicem, spre învățatura generațiilor viitoare: Cum și-au sărat așa mănâncă acuma!

DIN AFARĂ.

Porța și patriarhul ecumenic.

Privitor la neînțelegerile ivite între Porța și patriarhul ecumenic se scrie din Constantinopol, că cercurile oficiale de acolo au constatat cu îndestulare, că Rusia nu sprigincesc tendințele patriarhului. Guvernul din Petersburg, după părerea acestor cercuri, nu vrea să intre în neînțelegeri cu Porța de dragul bisericii grecesci ori armenesce. Se susține, că Porța a primit lamuriri dela Rusia, în sensul cărora călătoria principelui moștenitor rusesc nu s'a făcut, pentru-că se crede, că moștenitorul ar fi grămădit în Constantinopol cu rugări și deputații din partea Grecilor și Armenilor, cari l'ar ruga, ca Rusia să le sară într'ajutor. Se mai crede, că reprezentantul Rusiei în Constantinopol, d-l de Nelidov, va observa o atitudine pe deplină corăspundătoare politice de pace a Rusiei.

Conflictul anglo-portugues.

Conflictul anglo-portugues n'a lăsat nici decum o înfățisare mai liniștită de când s'a ales noul guvern portugues, ba din contră, situația s'a mai înăsprit. Ministrul de esterne portugues Barbosa du Bocage a avut în zilele trecute o lungă convorbire cu ambasadorul Angliei în Lissabona, Petre Glynn, care l'a încunosciat, că lordul Salisbury nu voesce să mai aștepte aprobarea pactului încheiat la 20 August, ci a dat un ordin, ca trupele englese să cucerescă teritoriile africane de litigiu. Acestei declarații a ambasadorului engles corăspunde și o soire adusă de-o foiă din Londra, care susține, că ministerul portugues de marină a primit sciri forte îngrijitoare din Africa, pe cari însă, încâtă se pôte, le va ține

FOILETONULU „GAZ. TRANS.“

(10)

Valurile Tineretii.

Romanu de Ivan Turghenev.

„O, nu, tocmai nu!“ șopti ofi e. ulu, care era zăpăcit cu desărirșire „dér gândeam, că după ce avem de lucru cu omeni culti... Voiu vorbi cu secundantulu d-tale“ se înterupse pe sine și se depărtă.

După-ce eși, Sanin se aruncă pe scaun, pironindu și ochii în padiment. Ce se va alege din asta? Pe ce cale mă duce nenorocul meu! Trecut și viitor — tôte se împinginesc într'o întunecime și dispar, și numai aceea e lamurită înaintea mea, că vreu să ducel în Frankfurt. Cu cine și pentru ce?

De-odată îi veni în minte o babă nebunatică, care tropotind mereu, ca în joc se obișnuia să borborosescă totu-deuna cuvintele:

Flifirifi homnegelulu meu
Micul meu Cupido, vino cu mine
La un joc, porumbelulu meu.

Încep să riță cu hohotu și să cânte și el: „Locotenentulu meu, porumbelulu meu, vino de jocă cu mine.“ Dér

nu e timp de pierdut, trebuie să mă pun pe lucru, strigă tare și sărind, când etă că vede înaintea sa pe Pantaleon, c'o mică epistolă în mână.

„Am bătut de repețe ori, dér d-ta n'ai auditu; gândeam, că nu ești acasă“ dîse bêtânulu, întindându-i scrisoarea: „dela Signorina Gemma“.

Sanin apucă machinalmente pliculu, rupse sigilulu și ceti. Gemma i-a scris, că pentru incidentul cunoscut e neliniștită și doresce să vorbescă cât mai îngrabă cu el.

„Signorina e în mare iritațiune“ dîse Pantaleon, care se vedea, că e introdus în cuprinsul epistolei. „Mi-a dîșit se viu se vedu, ce faci d-ta și se viu cu mine.“

Sanin ascultând privi spre bêtânulu italian și cădu pe gânduri. De-odată îi trăsni prin minte un gând. La început i-se părea pré deosebit, ba chiar imposibil...

„Dér... de ce nu?“ se întrebă pe sine. D-le Pantaleon dîse cu voce apăsată.

Bêtânulu se sguli, își trase grumazulu în cravata dela gât și esamină cu atențiune pe Sanin.

„Doră vei scii“ continuă Sanin „despre întâmplările de eri.“

Pantaleon, scuturându-și gróznicele lui bucle, își mușcă buzele și dîse „Da, le sciu“. (Emilul i-a spus totu).

— „Ah, d-ta le scii! așader ascultă. Tocmai acum fu aici un ofșert. Blăstematulu acela de flăcău mă provocă la duel. I-am primit provocarea, dér n'am secundantulu.... Nu te oferesc d-ta?“

Pantaleon se cutremură, ridicându-și sprincenele așa, că ele erau pierdute cu totul în bucelele ce-i atêrnau pe frunte.

„E neincungiuratu de lipsă, ca să te bați?“ întrebă în fine italianesce. Până aici vorbi franțuzesce.

— „Neincunjurat; decă ași lucra altfel ași fi un laș.“

„Hm, și decă eu nu ț'ăș oferi ajutorulu, și-ai căuta altulu?“

— „Se înțelege, că așa ași face.“ Pantaleon își plecă capulu.

„Dér lasă-mă să-ți fac o întrebare Signori di Zanini. Nu cumva acestu duel va influința în mod neplăcut asupra numelui bun al vreunei persoane?“

— „Nu gândesc; de altcum întem-ple-se ori și cum, eu nu mai pot schimba lucrulu.“

„Hm!“ Pantaleon dispără aproape totul în cravata sa. „Dér acel feroflucto de Klüberio, ce dice la tôte astea?“ strigă deodată ridicându-și capulu!

— „El? nimicu!“

„Che!“

Pantaleon desprețuitor își mișcă umêrul într'o parte.

„La tôte întâmplare trebuie să-ți esprim mulțămitele mele“ continuă el cu ton încrețut, „că d-ta, în mânia staturii mele neînsemnate, m'ai recunoscut de omu chiămatu la așa ceva, un galant'uomo! — Pentru asta însuși d-ta ești, un adevărat galant'uomo. Dér recomandă d-tale încă trebuie s'o mai judec puțin.“

— „Timpulu grăbesce, iubite Ci... Cippa...“

„Tola“ completă bêtânulu „n'am lipsă decătu de-o oră de judecare... În lucru e mestecată fata binefăcătorulu meu... de aceea trebuie, mi-e datorința, să judec

Espreiune italiană de mirare, ori batjocură de întrebare.

în secret. Dacă Anglia va executa cu seriozitate ceea ce credea, că e îndreptăţită a face încă la începutul conflictului atunci acţiunea ei va avea urmări periculoase pentru Portugalia. După cum susţine Dom Carlos a rugat pe împăratul german să intervină. Atitudinea Germaniei însă nu promite de loc garanţii. Dacă prin urmare, Anglia se va năpusti asupra Portugaliei cu puterea armată, faptul acesta foarte uşor ar pute să fie un semn dat pentru isbuonirea unei revoluţii republicane, care îl va alunga pe Dom Carlos.

Intâlnirea lui Caprivi cu Crispi.

Diarul italian „Riforma” scrie, că întâlnirea cancelarului german cu ministrul preşedinte italian va servi drept o dovadă, că raporturile dintre cele două ţări şi dintre cei doi bărbaţi de stat sunt tocmai aşa de intime, cum erau pe timpul când conducea Bismarck afacerile.

Gladstone şi Irlandezii.

O telegramă din Londra spune, că marele bărbat de stat englez, Gladstone, a ţinut la 21 Octomvre n. o vorbire în Edinburg înaintea a 4500 omen. Adunarea a fost presidată de lord Raseberr. Gladstone a vorbit 1½ oră numai despre cestiunea Irlandei, despre care dăse, că trebuie să i-se dea autonomia. Guvernarea de faţă a Irlandei motivează pe deplin opoziţia, ce desvîltă poporul în contră-i. Nu Irlandezii, ci însuşi guvernul calcă legea şi de fapt, guvernul este cel mai fidel exemplar al ilegalităţii.

Braşov, 12 Octomvre st. v. 1890.

„Erdélyi Hiradó” nu glumesc. El vrea pace cu orî ce preţ şi de aceea s'a supărat mult pe noi din cauza observaţiunilor, ce le făcuserăm în numărul de Marţi la adresa d-lui Coroianu, pe care foia ungrăescă cu totă seriozitatea îl consideră, după cum se vede, ca pe un amic al păcii.

„Aşa se vede” — dăse foia ungrăescă — „că cei dela „Gazeta” plesnesc de turbare, dacă aud cuvîntul acesta: pace. Lucru firesc, deore-ce meseria lor este aţîţarea la ură.”

Sărmanii de ei, ce desamăgire! De două-deci de ani şi mai bine, de când s'au refugiat sub scutul constituţionalismului, continuu umblă după pacea şi înfrăţirea noastră: ne infundă în temniţe, ne maghiarisează şcolile, ne desfiinţează reuniunile; ni-au huiduit limba din administraţia, ni-au scos-o din justiţie, ne-au dat afară din funcţiunile publice; ne interdică serbările na-

ţionale, ne conturbă în averile noastre comune, ne falsifică istoria noastră naţională, ne impun contribuţii pentru „Kulturegylet”, ba prin noul proiect de lege al „Kisedovucilor”, chiar şi copiii dela sinul mamei voiesc să ni-i jertfescă pentru scopurile „sfinte” ale maghiarisărei, — şi noi încă totuşi nu vrem să ne înfrăţim cu ei?

Asta este prea mult! N'am vădit noi pe Saşi cum s'au fericit prin Sachtentag-ul lor? N'am vădit ce viitor de aur ni-au creat nouă fiil adormiţi ai fericitului în Domnul „Viitorul” din Budapesta?

Ce mai vrei dăse, voi nemericilor? Părinţii voştri, moşii şi strămoşii voştri au luptat vecuri întregi pentru drepturile firesc ale naţiunii lor, au suferit morţe prin rotă, au îndurat sbiciuiră şi temniţă, au răbdat fome şi sete, au jertfit pâne şi sare şi s'au lăsat goi şi flămânzi — dăse întregi în aspiraţii — er voi, cari gustaţi astăzi rōdele firesc ale fericirii urmate din acestea, mai cutezaţi încă a sta neclătiţi pe lângă programul botezat cu sângele antecesorilor voştri dela 48?

Orî dăse vă plângeţi, că n'aveţi libertate la alegerile dietale? Ei bine, dăse n'aţi candidat voi la alegerile trecute pe Babeş în cercul Sascei, n'aţi candidat pe Truţa în cercul Baiei de Criş, nu pe Popoviciu în cercul Şiria-Pancotei? Bine, că nici unul din aceştia n'a reuşit, dăse pute-veţi dăse ore, că n'aţi avut şi voi dreptul de-a vă sparge capetele la alegeri alături cu fraţii voştri Unguri?

Chiar dacă v'ar duré ceva, credeţi voi ore, că bunul nostru guvern nu v'a sciut prepara calea pentru a vă pute aşterne liber plângerile vōstre înaintea Tronului? Orî dăse aţi uitat laurii, ce i-au primit la Cluşiu arhierii voştri ca reprezentanţi din poziţia ai poporului român?

Cine ore nu vă priveşte pe voi cu drag şi cine nu este gata a împlini la moment pream umiltele vōstre cereri? Şi încă mai cutezaţi a sta în opoziţie cu fericitorii voştri?

Câtă ingratitude! Priviţi dragostea, cu care este scos ţerănul român din drepturile sale; priviţi bunăvoinţa, cu care i-se licitează casa şi mésa sa pentru contribuţiile „Kulturegylet”-ului; pri-

viţi în fine binele cel mare, care-l sileşte pe el să se şi părăsească vatra şi moşia strămoşescă pentru a-şi căuta adăpost în ţeri streine: Nu sunt ore acestea tot atâtea motive de înfrăţire?

Dăse nu mai lungim vorba. Tote împregiurările, în cari ne aflăm, sunt pentru înfrăţire, şi iubirea, ce ni-o inspiră nouă gazetarilor faţă cu amicii noştri politici chiar şi numai auzul cuvîntului temniţă, este de ajuns pentru a ne pocăi şi a ne alipi de idea înfrăţirii.

Să împlinim dăse voia colaboratorului lui „Erdélyi Hiradó”; să mergem la Canossa, să implorăm iertare pentru prigonirile suferite din partea amicilor noştri politici, să nu-i mai supărăm cu atitudinea noastră de până acum, ci să jurăm lor, că până când vom fi slabi şi necuraţi în sentimente, nu vom mai cuteza a mai ţine la integritatea programului nostru!

SCRILE PILEI.

Contra centralisării administraţiunii.

În adunarea generală a comitatului Ciojocna s'au aşternut şi curende comitatelor Zemlin şi Şaroş, cari invită comitatul, ca să combată centralisarea şi să menţină alegerea funcţionarilor. Comitetul permanent a raportat, ca să se spriginască cererile comitatelor numite. La observările comitetului, adunarea le-a luat la cunoştinţă.

Societatea studenţilor din Năsăud.

Din Năsăud ni-se scrie cu data 19 Octomvre n. c.: Regulamentul gimnasial în vigore, în §. 26 prevede posibilitatea, că studenţii gimnasiali, din cele de pe urmă două clase superioare să se constituie în societate literară. În sensul acestui §. studenţii din clasa VII şi a VIII dela gimnaziul superior gr. cat. românesc din Năsăud, 30 la număr, constituindu-se în societate literară, în şedinţa dela 11 Septemvre 1890, ţinută sub presiunea d-lui prof. Greg. Pletos, care pentru anul şcolastic 1890/91, însărcinat cu conducerea acestei societăţi, şi-au ales: preşedinte pe Ioan Prădan din cl. VIII, vicepreşedinte pe Alexa David din cl. VII, notar Alexandru Pop din clasa VIII, redactor: Pavel Boca din cl. VIII, bibliotecar: Ioan Belciug din cl. VIII, vice-bibliotecar: Constantin Titieni din cl. VII, cassar: Titu Mălaiu din cl. VII şi controlor pe Sever Groze din cl. VII. Când ne permitem a aduce acesta la cunoştinţa On. public, ne rugăm tot-

odată a spriginii năsuinţa noastră, dăruind pe sēma bibliotecii noastre un exemplar din acest preţuit diar; er d-nii autori prin donarea publicaţiunilor lor. — Ioan Prădan, preşed. Alexandru Pop, notar.

Dieta croată. În dieta Craţiei, care se va deschide în curînd, se vor aşterne mai multe proiecte importante precum sunt: proiectul despre procedura la comasare; proiectul despre dreptul pescuitului. Totuşa se va aşterne din nou şi proiectul pentru responsabilitatea funcţionarilor.

D-l Lemeşianu va mai da un concert vocal Sămbătă în 25 n. în sala Hotelului „Nr. 1”. Programul concertului vocal constă din soluri, din opere şi operete, duete, din cântece comice în limba română, germană şi francesă în diferite costume elegante. Preţul de intrare 50 cr. Recomandăm atenţiunii publicului acest ultim concert, ce-l va da D-l Lemeşianu în Braşov.

Europa, Rusia şi România.

Studiu etnic şi politic de Dimitrie D. Sturdza.

(Urmare)

N. I. Danilewski e mai explicit decât Fedajew, pentru că scrierea lui e curată politică, pe când cealaltă e mai mult militară. Danilewski stabileşte mai înteu, că precum Rusia e pentru Europa un corp străin, asemenea Europa pentru Rusia nu există nici geograficesce, nici istoricesce, nici ca civilisaţiune: căci în faţa societăţilor europene individualiste, cu iluziunea optică a unei civilisaţiuni senine, se ridică Rusia, anti-individualistă, cu o viaţă a ei proprie, neatinsă de aşa numitul progres civilisator al Europei. Ideia Slavismului este, după acest autor, una cu ideia Dumneşirei şi a bisericii, şi din punctul de privire intelectuală naţională şi politică mai înaltă şi mai preţioasă decât libertatea, ştiinţa, instrucţiunea şi orî ce altă bună morală, seu material al lămei. Danilewski espune, mai departe, că acesta e cauza, că Rusia nu pōte părăsi organizarea ei de o mie de ani, udată cu sângele şi sudōrea a 80 milioane de suflete de aceeaşi origine, pentru scopul de a iniţia la civilisaţiunea europeană pe sdrēnturoşii dela Kokand, Samarkand şi Kiva pe două milioane de Mongoli vagabonzi, şi că ea nu pōte v'odată renunţa la misiunea ei de a scutura de jugul apăsător al solăviei intelectuale a Europei atât poporele curate slavone, precum şi acele populaţiuni neslavone, care, ca Românii, Grecii şi Ungurii, sunt străbătute de elemente slave şi de voiă orî de nevoiă

afacerea... Peste-o oră, peste trei părtrare de oră, îi voi spune hotărîrea mea.

— „Bine, până atunci voi aştepta.”

„Şi acum... ce răspuns se-i duce Signorei Gemma?”

Sanin luă o filă de hărtie şi scris:

„Iubita mea amic! Nu fi îngrijată. Peste trei ore voi merge la d-ta şi vei sci tot. Mulţamitele mele adănc, pentru interesul cel arăţi faţă de mine.”

După aceea îndoi hărtia şi o incredinţă lui Pantaleon. Acesta o aşedă cu grijă în busunarul din lăuntru în vreme ce mai repeţi: „peste o oră!” Se îndreptă apoi spre usă, dăse se întorse numai decât, grăbi spre Sanin, îi prinse mâna, îl strinse la piept şi cu ochii ridicaţi spre cer îi dăse:

„Nobil giovanotto! Gran cuore! (Tinere nobil! Inimă generosă!) Dă voiă unui debil bătrân (a un vecchiotto) ca să-şi stringă bărbătesca d-tale dréptă (la voastră valorosa destra). Sări apoi câţi-va paşi înderătu şi mişcându-şi braţele se depărtă.

Sanin privi în urma lui, luă în mână un diar şi se puse pe cetit, dăse în zadar fugea ochii lui de-alungul şirelor, căci nu pricepea nimic din ceea ce citeşte.

XVIII.

Peste-o oră, chelnerul intră erăşi în odaia la Sanin, întindēndu i o vechiă şi increţită „carte de visită” pe care erau următoarele cuvinte: Pantaleon Cippatola din Varese cântăreţ de curte (cantate di camera) al A. S. principelui şi regelui de Modena. Pe urma chelnerului apără Pantaleon, din talpe până'n creştet îmbrăcat alcum. Cu frac negru, jiletă piquet de care atērna o frumoasă catenă şi de ea un sigil greu de carneol, er în picioare cu pantaloni negri. În drépta ţinea o pălărie de pēru de iepure, în stānga însă o păreche de mănūşi din piele grōsă de căprioară, cu cravata legată mai sus şi mai lată ca de obicei, er în pieptul cămeşii întărit, c'ună acū aşa numit „oel de chat.”

În degetul arătător dela mâna dréptă îi strălucia un inel, ce închiupia două mâni încrucişate — în mij-

locu c'o inimă arđendă. Figura bătrânului răspândia un miros tare de camfor şi miros de bisam. Ţinuta lui sērbătorăscă ar fi bătut la ochi şi celui mai indiferent privitor!

Sanin se sculă şi merse înaintea lui.

„Îţi sunt secundant” grăi Pantaleon franţuzesce, plecându-se şi întindēndu-şi picioarele ca un măestru de joc. „Am venit să ascult ordinele d-tale. Te vei bate fără de ertare?”

— „De ce fără de iertare, iubite d-le Cippatola. Cuvēntul de ieri nu mi-l aşi retrage pentru lumea întregă — dăse pentru asta nu sunt un doritor de sânge!... Aşteptă însă puţin, căci la moment va sosi şi secundantul protivnicului meu. Mă voi depărta puţin în odaia vecină, şi d-ta apoi te vei pute înţelege cu el. Crede, că nici odată nu-ţi voi uita servişul ce mi faci şi ţil voi rēsplăti din inimă.”

„Onōrea înainte de tōte!” răspuse Pantaleon, lăsându se pe un scaun fără de-a aştepta să fi imbiat de Sanin. „Dacă acest ferofluoto spicceubbio” continuă în franţuzesce şi italianesce mestecat „dăse acest neguţator Klüber

nu era în stare să-şi facă datorinţa, ci încă s'a spăriat, cu atât mai rău pentru el... Suflet ordină — şi basta... Dăse ce priveşte singuraticile d-tale condiţiuni — eu îi sunt secundant şi interesele d-tale înaintea mea sunt sfinte!... Când locuim în Padua era acolo un general de dragoni, şi mai mulţi ofiţeri cu cari mă aveam forte bine... Cunoşeam întreg „codex”-ul lor. De altmătrele forte adeseori am desbătut această cestiune chiar şi cu Principele Taburski. Secundantul contrar are să sosescă numai decât?”

— „Îl aştept în tot momentul — dăse etă, vine” adăuse Sanin privind pe ferăstră.

Pantaleon se ridică, privi la orologiu, îşi tocni bucele perului şi se nevoi să ascundă trăgătōrea papucului, ce spāndura de sub pantalon. Ţinerul ofiţer intră totuşa de roşu şi de zăpăcit ca mai înainte.

Sanin recomandă pe cei doi secundanţi: „Mr. Richter, souslieutenant! Mr. Zippatola, artiste!” (Va urma.)

sunt legate de destinele popoarelor ruso-slave. De aci deduce Danilewski, că cestiunea orientului e eminentemente o cestiune rusescă, strinsă legată și de slavism și de ortodoxie, care pentru acestă autoră una sunt. Elă arată, că decât Grecii și Românii nu sunt de rasă slavonă, ei totuși se nutresc de slavism prin biserică, singura loră bôlă fiind pretențiunile ambițioase de a-și menține individualitatea prin ajutorul Occidentului europen, inimic ală lumii slavone. Ca dovadă despre acăsta se aduce: adoptarea de către Români a alfabetului latin și schimosirea limbei românești prin alungarea cuvintelor slavone din ea și adoptarea de cuvinte franceze nepotrivite cu firea limbei poporului.

Danilewski spune mai departe, că Slavismul, și în particular Rusia, sunt destul de puternici pentru a se impune Europei. Rusia ar fi moștenitoarea Bizanțului, căci prevedința după ce a ales pe Otomanii pentru a împedea eresiile occidentale să înlocuască în Orient ortodoxia, i-a făcut astăzi inutil prin ridicarea forțelor slavone cu Rusia în cap.

De aici erăși reiese, că cestiunea orientului e o cestiune eminentă slavonă și rusescă. Acăsta fiind misiunea netăgăduită a Rusiei, ea e în istoria omenirii primul stat fără tendințe cutropitoare. Danilewski se încercă a dovedi, că lăptirea succesivă a imperiului rusesc nu a fost rezultatul cotropirei, teritoriile ocupate fiind sau nepopulate, sau colonizate de slavoni, sau trecute fără opozițiune și în mod pacific în domeniul său. Elă arată, — că Finlanda, neavând nici-odată o viață istorică proprie și Suedia amenințând-o cu pierderea libertăților ei, Rusia nu a atins-o într-o mică rotunjindu-și despre dăna hotărâle geografice, spre a-și mări strategicesce siguranța, — că Provinciile Baltice, nu au făcută nicodată parte din imperiul german, sunt populate de Estonii și de Letii, și au fost anecate prin voința și cu ajutorul nobleței locale, — că populațiunile Lituaniei, Rusiei albe și Malo-Rusiei fiind slavone, Rusia și-a încorporat țeri, ce naturalmente îi aparțineau, că împărțirea Poloniei a fost pusă în lucrare de lăcomia Prusiei și a Austriei și că singura greșală a Rusiei în acăstă împregiurare a fost, de a fi avută marinimia să dăruască Austriei Galiția rutenă și ortodoxă, — că Basarabia a fost luată de Rusia pentru a smulge din mâinile barbarilor și seldaticilor Turci o populațiune ortodoxă ținută în sclăvia și scosă din captivitate, precum au fost liberați odată Evreii din captivitatea babilonică prin Ciru, — că atât anexarea Basarabiei, cât și aceea a Siberiei și a Turkestanului nu merită a fi discutate, fiind-că nu s'au distrustat prin ele state și națiuni bine stabilite, — că Caucasul a fost contopit cu Rusia după cererea populațiunilor, cari au câștigat în bună stare și civilizațiune, — și în fine, că singura cotropire, făcută de Rusia, e aceea a Crimeei, care în adevăr și-a pierdut independența însă acăsta din cauză, că au forțat pe Rusia a se pune în fața ei în legitimă apărare, ceea ce a avut de rezultat victoria finală a imperiului rusesc. După Danilewski, Petru cel Mare s'a apărât continuu în contra inimicilor săi; Impărătesa Ecaterina a II-a nu a avut altă țintă, decât a nu se amesteca în afacerea altora și a urmărită neîntreruptă numai scopuri pacifice; Impăratul Pavel nu a răboit decât pentru a scăpa Europa de sub jugul lui Napoleon I; și nici el, nici Nicolae I, nu au avut intențiunea să ia Moldova și Valachia precum îi sfătuia cu mare dreptate Feldmareșalul Kutuzov.

(Va urma.)

Convocare.

Reuniunea învățătorilor români gr. or. din districtul XI al Făgărașului, își va ține adunarea generală districtuală

din estă an în zilele de 26, 27 și 28 Octomvre v. c. în opidul Cohalm, la care se invită toți membrii precum și toți binevoitorii acestei corporațiuni. Conform statutelor: epitropiile parohiale sunt îndatorate a prevedea pe învățătorii membri cu diurne de cel puțin 1 florin pe zi și paușal de călătorie.

PROGRAMA :

Sedinta I, Vineri 26 a. m. : 1) Asistarea în corpore la serviciul divin, împreună cu parastas întru pomenirea decedaților membri ai reuniunii și a neuitatului poet V. Alexandri. 2) Deschiderea ședințelor și apelul nominal. 3) Alegerea comisiunilor.

Sedinta II, Vineri 26 p. m. : 4) Raportul general al comitetului central. 5) Raportul cassarului. 6) Raportul bibliotecarului. 7) Critica lui Iosif Cățaveiu, David Chiujea și Ioan Petrișor, asupra operatului lui Ioan Berescu „Observări critice asupra testamentului vechiu, ca studiu obligat în școlile poporale elementare.”

Sedinta III, Sâmbătă 27 a. m. : 8) Critică asupra operatului lui Ioan Capătă: „Cari sunt cauzele pentru cari absențele în școala poporală sunt numeroase, de Ioan Berescu inv. în Făgăraș; 9) Prelegere practică cu elevii despărțământului III, continuând din obiectul care lăva avé la rând, în împărțirea orelor, Sâmbătă dela 9—10, de Ioan Boranciu, învățător în Cohalm.

Sedinta a IV, Sâmbătă 27 p. m. : 10) Drepturile și datorințele civile: însemnătatea, estinderea și modul de punere în școlile poporale, de Ioan Capătă inv. în Vinea inf. 11) Darea de sémă asupra cursului extraordinar, pentru lucrul de mână, ținut în vâra acestui an în „Seminariul Andreian” din S'biu de Ioan Berescu inv. în Făgăraș.

Sedinta V, Duminecă 28 a. m. : 12) Raportele comisiunilor. 13) Statorirea bugetului pro anul 1890—91. scol. 14) Curenții; 15) Alegerea unei comisiuni, pentru verificarea procesului verbal din ședința ultimă. 16) Inchiderea ședințelor.

Făgăraș, 8 Octomvre 1890.

Iuliu Dan, președ. Ioan Berescu, secretar.

Correspondența „Gaz. Trans.”

Vala-Bârgăului, în Octomvre 1890.

Onorată Redacțiune!

Intre nenumăratele necasuri, ce zilnic ne impresoră, rară ne întâmpină și câte-un moment de bucurie. Dér pe cât de rară se ivesc atari momente, pe atât și se pare, că bucuria e mai intensivă. Căci așa-i firea Românului, când îi vine rândul să se veselască, se se veselască din totă inima. Acăsta avu ocaziune de a o constata și eu în 5 l. c. cu ocaziunea inaugurării noului edificiu pentru școala confesională română din comuna B.-Prund.

Lipsa unui edificiu școlar confes. mai corăspundător în comuna B.-Prund era de multă simțită. Dér în fine prin hărnicia parochului local și cu ajutorul prevedinței divine, carea singură astăzi ne mai stă întru ajutor, acăstă lipsă s'a acoperit, căci astăzi falnic se ridică în locul vechei școle — un edificiu școlar nou, mândru și frumos și în totă privința corăspundător vécului, în care trăim.

Laudă se cuvine pentru acăsta parochului local, d-lui Teodor Vršmaș, carele cu zel neobosit, a stăruit ca să se edifice acăstă școală. Laudă comitetului parochial și școlastic, carele a ascultat de bunele povețe ale parochului lor. Laudă și altor fruntași din comună, cari prin sfat li-au stat întru ajutor și nu mai puțină laudă se cuvine și protopopului tractual d-lui Simeon Monda, care n'a întârziat a da tot spriginul morală putincios, ce se recere dela un superior, în atari întreprinderi.

Școala e mândră și frumoasă, ea face onore comunei B.-Prund și întregului ținut; urmază numai ca părinții să-și implinescă datorința, trimitându-și copilele înrânsa, ér învățătoarea cu destoinicia-i dovedită în trecut, să-și facă datoria și pe viitor; ca astfel, precum

prin decorul și înfățișarea sa esteriă, nu mai puțin și prin progresul și cunosciințele câștigate într'ânsa să facă fală comunității, ce o posede.

Dér se revenim la actul inaugurării.

În ziua de 5 l. c. una din salele de învățământ ale noului edificiu școlar era înțesată de fruntași țărani ai comunei B.-Prund, în frunte cu parochul local, precum și de un număr frumos de inteligenți de prin satele învecinate, invitați anume la acăstă sərbare. Protopopul tractual gr. or. Simeon Monda, asistat de preoții Orban și Suceava, îndeplini actul sfințirii apei și oficiară un parastas pentru odihna sufletelor tuturor binefăcătorilor decedați ai acelei școle. După sêvșirea acestora și binecuvântarea școlei, popor și cărturari se aședă la o mesă comună, cu care ocaziune s'au rostit mai multe toaste, din multe puncte de vedere instructive. După mesă poporeni prezenți, muier, bărbați, tineri și bătrani de peste 70 ani, toți ca unul într'o fire și voiă se încinșă într'o horă ardelenescă, mândri și voioși, că au îndeplinit un lucru vrednic de laudă, rădicând un școlă pe séma lor și a neamului lor în care fii, nepoții și strănepoții să se deștepte și lumineze. Și s'au sfirșit hora de întâi și s'au înșirat într'a doua, și a treia și tot astfel până cătră meșul nopții, când fă-care s'a depărtat urându-și cât mai dese întâlniri la asemeni ocaziuni.

—elă—

Mulțămită publică.

Gherla, 17 Octomvre 1890.

D-lă Vasiliu Gr. Borgovan, fost profesor de preparandiă în Gherla și actual profesor la șola normală (preparandiă) din Bucuresci și director la șola de aplicațiune de lângă aceea, a făcută bibliotecii tractuale a preoților din tractul Gherlei însemnată donațiune de 92 opuri, parte teologice, parte de cuprins variu, pentru care donațiune preoțimea din tractul numit, în conferința de toamnă ținută la 4 l. c. în parochia Hășdate, i-a votat mulțămită publică.

Deci subscriși ne împlinim o plăcută datorință, când în numele acelei conferințe exprimăm prin aceste cea mai căldurosă mulțămită D-lui Borgovan, dorindu-i viață lungă și fericită.

Opurile dăruite sunt următoarele: Omiliile părintelui I. G. de aur, Codicele Voronețian, Biserica romană, Resultatele Filosofii, Călindar pe 1882 și 1883, Actele sinodal, Actele asociațiunii transilvane, Șiguna, Istoria bis. ortod., Nagy: Cuvântări bisericesci, Wiesemann: Fabiola, Boroș: Ritual, Livi Patavian, Budu: Concordanța bibl., Papiu: Cuvântări bis. 3 tom, Papiu: Cuvântări sərbătorești, Dragoșiu: Vioia, Rațiu: Matrimoniu, Rațiu: Dreptulă biserică, N. F. Negruțiu: Predicatorul în 9 tom., N. F. Negruțiu: Preotul Rom. în 4 tom., Catechismul lui Deharbe, Diverse petreceri, instrucțiuni 4 tom., Cei trei muschetari (roman), Dominici et festia diebus desbinata Evangelia, Schwetz: Dogmatica 4 tom., Nilles: Calendarium 2 tom., Die hebräische Sprache, Calendariu pe 1845, T. Liviu: Historia 4 tom., Corneliu Nepotis Opera, Sermones sacri. Haberkorn 3 tom., Virgili Maronis Opera, A. Curtii Opera selecta; Ars lorgae vitae; Leben des Gerard Maria Majella 2 tom., Eschenburg: Archeologia, Das Leben Christi; Der vollkommene Christ; Die Glaubenslehre; Gretscher: Gelegenheitspredigten 2 tom., Feiertagspredigten 3 tom.; Leben des heil. Hofbauer; Das Glück des wahren Christen; Die 10 Gebote Gottes; Der deutsche Michel; Zeitschrift für kath. Theologie in 7 tom. - Verschiedene Unterhaltungen in 4 tom.; Moral Erzählungen; Novelle morală italiene; Zeitschrift für kath. Theologie in 12 fascicule; Lucaci: Institutioni filosofice 10 fascicule; Werke des heilig. Ligouri 8 fascicule; Biblia sacră (1765); Biblia sacră (1863); Biblia sacră în limba francesă (1860); Sacra biblia în limba italiană; Novum Testam, graece; Dialogen über 10 Gebote; Legendes über die 7 Todsünden; Hurter: Schönheit u. Wahrheit; Die Homilien des heilig. Chrysost; Erbeungsreden; Neubearbeitete Predigtentwürfe 2 tom.; Wegweisser der Seele; Kant: Die Urtheils-

kraft; Die Jurisdictionsnorm; Klops tockswerke; Biblia cu text evreesc; Neues Testament; Heilige Schrift; Din ganze kath. Lehre in Beispiele; Einleitung in die heil. Schrift; Franz Josef u. seine Zeit 3 tom.; Maria Manciu. (Roman); Die specielle Therapie 2 tom.; Din Schöpfungs geschichte; Die Schleimkrankheiten; Arzneiwissenschaft; Deutsch latin. Handlexicon; Voltaire: Charles XII; Veronica dramă în 3 acte; Zwei Romane; Huszar: Egyházi beszéd 4 tom; Kázoly: Egyházig; I. Kristus a tanító eszményképe; Benger Pastoraltheologie; Der Mann von Welt; Praktische Sprachdenklehre; Studii liturgice rituale; Sionul Românesc; Ardelean: istoria diecesi oradane; Augustini Confesio-num libri.

Deci biblioteca noastră adăugând aceste opuri la cele precedente, parte donate, parte cumpărate din ofertele de bani ale preoților tractuali, posedă cu totul ca la 300 tomuri de cuprins teologic și filosofic afară de alte vari; doritorilor de a ceti din alte tracturi protopopesci pe lângă tacsă moderată bucuros oferim, îndreptându-se la bibliotecarul Ioan Georgiu, spiritual în seminar.

Ioan Sonea, preotul Seplacului ca not. ad. hoc. Andreiu Antoniu, Archidiaconul Gherlei.

„TELEGRAMELEGAZ. TRANS.”

(Serviciul biroului de coresp. din Pesta.)

Atena, 24 Octomvre. În urma unor manifestațiuni ale opozițiunii se născu un mare tumult, din care cauză mai mulți ómeni au fost răniți de pușcături de revolvere. Miliția cutreeră stradele.

Belgrad, 24 Octomvre. Milan a adresat ministrului o scrisore, prin care mulțamesce ministrului de interne, pentru ținuta sa afabilă cu ocaziunea ultimei excursiuni la Vranja. Opinia generală este, că óre-cari dificultăți din timpul din urmă au fost delaturate, și că raporturile dintre Milan și guvern ar fi devenit amicale.

Berlin, 24 Octomvre. Intêlnirea între Crispi și Caprivi va avea loc în 5 și 9 Noemvre în Milan.

Viena, 24 Octomvre. În Klagenfurt, Plevlie și Janovic în (Bosnia) au fost cutremure de pământ.

Roma, 24 Octomvre. Cu ocaziunea întâlnirii lui Crispi cu Caprivi se va desbat asupra atitudinii statelor europene față de America de nord, ceea-ce de altmintrelea s'a discutat deja cu ocaziunea întâlnirii dintre Kalnok și Caprivi în Slesia.

DIVERSE.

Intendantul teatrului din B.-Pesta D-lă de Beniczky ar fi dorit cu ori-ce preț să angajeze permanent pe simpaticul tenorist Perotti și la rugăt să-și formuleze condițiunile. Perotti răspunde scurt: pentru trei luni 30,000 fl. și — „coróna de feră” (un ord austro-ungar, care face și nobil pe cel distins cu el). Intendantul îi răspunde: asupra coróni de feră nu dispun, prin urmare nu și-o pot oferi; de 30,000 fl. dispun dér nu și-i acord. Un coleg de-ai lui Perotti așind de acăsta, îi dăse: Pentru Dumneșeu, Perotti, cum poți cere pe opt luni 30,000 fl. când ministru-președinte Szapary pe 12 luni abia capătă 32,000 fl.? Dér eu mândoiesc, răspunde artistul, decât ministrul Szapary delectă publicul și numai pe jumătate ca mine.

Cursul pieței Brașova

din 24 Octomvre et. n. 1890.

Banknote românești	Cump.	9.06	Vând.	9.09
Argint românesc		9.-		9.05
napoleon-d'ori.		9.06		9.10
lăre turcesci		10.30		10.35
imperial		9.28		9.33
Galbini		5.30		5.35

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu. Redactor responsabil interinal: Gregoriu Maior.

Cursul la bursa de Viena

din 23 Octomvre st. n. 1890.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes Renta de aur, Renta de hartie, Imprumutul calilor ferate, etc.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes Actiunile banței de credit austriac, Valbeni imperatorci, etc.

Une dame française

(Parisienne), institutrice diplômée, femme d'un professeur d'ici, a l'intention de former un cours de français pour dames.

Adresse: Strada nouă, 33.

O doamnă franceză

(Parisiană), institutrice cu diplomă, soția unui profesor d'aci, are intențiunea de a forma un curs de limba franceză pentru dame.

Adresse: Strada Nouă No. 33.

449,2-1

AVISU

Mi iau voiă a aduce la cunoștința onor. publică precumcă am redus prețurile dela următoarele opuri ce le am în edițiune:

Basmele Românilor No. 1-12 à 1 cr.

- List of books for sale: Dariu, Arion, Micul rugător, Micul cântăreț, Făgărășian, Fizica, Moldovan S., Istoria Ungariei, Făgărășian & Moldovan, Geografia pentru școlile populare române, Pop Nicolau Dr., Geografia Ungariei și elemente din geografia generală pentru școlile populare, Pop Nicolau Dr., Istoria Ungariei.

448,1

H. ZEIDNER.

391 úgyszám 1890.

Arverési hirdetmény.

Az „Albina“ takarékos és hitel intézet brassói fioktelepének felkérése folytán az ezen pénzintézetnél elzálogosított és annak a vasúti állomás mellett levő raktára pinczejében letett circa 768 liternyi egy hordó szesz ital az

1890 Október hó 30-dik

napján délelőtt 9 orakor a nevezett raktár irodahelyiségében nyilvános árverés utján azonnali kész pénz fizetés mellett a legtöbb ígérőnek elfog adatni.

Miről venni szándékozók azon megjegyzéssel értesítetnek, hogy a közelebbi árverési feltételeket az „Albina“ brassói fiok telepének iroda helyiségében vagy az alolirt kir. közjegyző irodájában a hivatalos órákban betekinthezik

Brassóban, 1890 évi Október hó 22-én.

Nemes Péter, kir. közjegyző.

447,1

Avisu d-lorū abonați!

Rugăm pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunei să binevoiască a scrie pe cuponul mandatului postal și numărul de pe fâșia sub care au primit și diarul nostru până acuma.

Domnii, ce se abonează din nou, să binevoiască a scrie adresa lămurită și să arate și posta ultimă.

Totodată facem cunoscută tuturor D-lorū abonați, că mai avem din anii trecuți număr pentru complectarea colecțiilor „Gazetei“, precum și câteva întregi colecțiuni, pentru cari se pot adresa la subsemnata Administrațiune în casă de trebuință.

Administraț. „Gaz. Trans.“

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilă din 1 Iunie 1890.

Large railway schedule table with multiple columns for routes (Budapesta-Predealu, Predealu-Budapesta, etc.), train types, and departure/arrival times.

Nota: Numerii încadrati cu linii grose însemnează orele de noapte.